

В ПРЕГРЪДКИТЕ
НА ПРИРОДЕН ПАРК
Врачански Балкан
СЕЛО ГОРНО ОЗИРОВО
СЕЛО ДОЛНО ОЗИРОВО

IN THE ARMS OF
Vrachanski Balkan
NATURE PARK
GORNO OZIROVO VILLAGE
DOLNO OZIROVO VILLAGE

ДИРЕКЦИЯ НА ПРИРОДЕН ПАРК

ВРАЧАНСКИ БАЛКАН

2014

ИСТОРИЯ НА С. ГОРНО ОЗИРОВО

Смята се, че наименованието на селото идва от славянската дума „озеро“. В турски документ от 1576 г. е споменато като Горно Окно, а през 1666 г. – като Озир Карие (Озир – Горно село) – Горно Озирово. В района на селото има следи от стари поселища в местностите Калището, Голяк и Рангел. В римско време на върха на скалите се е издигала каменна кула наблюдателница, останки от която могат да се видят и днес. Старото селище се е намирало на изток от днешното село в местността Озировец. Предание разказва за образуването на двете селища. Чумна епидемия принуждава населението да се спасява и то се разделило на две – едните тръгнали на север и основали днешното село Долно Озирово, а другите се спрели на юг, в местността Голяк и образували ново село – Горно Озирово.

В района на селото има над петдесет пещери. Хората разказват, че прочутият Вълчан войвода е бродил по тези места и заровил безценно имане в една от тези пещери под връх Стрешеро, където има останки от средновековен манастир и римски водопровод.

Съборът на селото е на 29 август.

Контакти: Кметство с. Горно Озирово – 09520 2220

Читалище „Просвета – 1922“ – група за автентичен фолклор „Росна китка“, танцова формация „Стрешер“, с. Горно Озирово – тел. 09520 324

Как да стигнем: с кола: на 32 км от гр. Враца, 31 км от гр. Монтана, 13 км от гр. Вършец

ПРИРОДНИ И КУЛТУРНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ

❖ **Църква „Успение Богородично“.** Строителството ѝ е започнало преди Освобождението и е завършено след 1878 г.

❖ **Паметник** в чест на загиналите по бойните полета през Балканската, Междусъюзническата, Първата и Втората световна война герои от селото.

❖ Районът на с. Горно Озирово е богат на **пещери**. Тук се намират едни от най-дълбоките пропасти пещери в България – Барки 14 (дължина 2600 м, денивелация 365 м), Беляр (дължина 2560 м, денивелация 282 м), Барки 08 (дължина 733 м, денивелация 190 м) и др.

❖ **Туристически маршрут с. Горно Озирово** – пещерата Леденика. Време за преминаване – 5 ч.

❖ На около 6 км североизточно от селото, в подножието на рида Котля, се намира едно от най-големите **находища на долноюрски вкаменелости** във Врачанска планина. В морските седименти в м. Браткова кукла са запазени богати фосилни асоциации от безгръбначни: амонити, белемнити, миди, брахиоподи и охлюви.

HISTORY OF GORNO OZIROVO VILLAGE

It is believed that the name of the village comes from the Slavic word “ozero”. In a Turkish document from 1576 it is mentioned as Gorno Okno, and in 1666 – as Ozir Karie (Ozir – Upper Village) – Gorno Ozirovo. In the area of the village there are traces of old settlements in the localities Kalishteto, Golyak Rangel. In Roman times on the top of the rocks stone tower observatory has stood, the remains of which can still be seen today. The old village was located east of the present village in the locality Ozirovets. A legend tells of the formation of the two settlements. A plague epidemic forces the population to save themselves and it divided into two – some of the people went north and founded the present village of Dolno (lower) Ozirovo, while others stopped to the south, in the locality Golyak and formed a new village – Gorno Ozirovo.

More than fifty caves in are in the area of the village. People say that the famous Valchan voivoda has roamed these lands and buried priceless treasure in one of these caves under Streshero Mount where remains of a medieval monastery and Roman aqueduct still exist.

The village day is on the 29th of August.

Contacts: Mayoralty of Gorno Ozirovo village – +359 9520 2220

Culture center (Chitalishte) “Prosveta” – 1922, Gorno Ozirovo village – tel: +359 9520 324

How to get there: by car: 32 km. away from Vratsa, 31 km. away from Montana and 13 km. away from Varshets

NATURAL AND CULTURAL SIGHTS

❖ **Church “God’s mother Assumption”.** Its construction began before the liberation and was completed after 1878.

❖ **A monument in honor** of those who died on the battlefields during the Balkan and Interallied Wars, the First and Second World Wars heroes from the village.

❖ The area of Gorno Ozirovo is rich in **caves**. Here are some of the deepest abyss caves in Bulgaria – Barki14 (length 2600 m, 365 m displacement) Belyar (length 2560 m, 282 m displacement) Barkey 08 (length 733 m, 190 m displacement) and others.

❖ **Tourist route – Gorno Ozirovo – Ledenika cave**, Passing time – 5 hours

❖ About 6 km northeast of the village, at the foot of the Kotlya hill one of the **largest deposits of “dolnoyurski” fossils** in Vratsa Mountain exists. In marine sediments, in Bratkova kukla area, rich fossil associations of invertebrates ammonites, belemnite, mussels, snails and brachiopods are still reserved.

ИСТОРИЯ НА С. ДОЛНО ОЗИРОВО

Долно Озирово е старо поселище, за което говорят множеството археологически находки от района. В м. Черковището е открито гърне с римски републикански сребърни денари, носени от римски търговци, които търгували с местните траки (купували селскостопански стоки, добитък, кожи и др.). От римско време е и античната крепост Градище (Калето), издигаща се на височината Креща. По предание местността, наречена Кръмово кале, е била опора на българския болярин Кръм, който се подчинил на турците, но после той и наследниците му защитавали населението. От северната страна на крепостта между селата Долно Озирово и Стояново, под стръмните скали, има пещера, която населението нарича Татня (от слав. – „крадец“). Тук е открита тракийска керамика, работена на ръка през първото хилядолетие пр. Хр. Предполага се, че пещерата и височината били използвани от траките за временни убежища по време на опасност, а когато римляните дошли като завоеватели, те изградили крепостта от камъни, споени с хоросан. Името на селото се споменава в турски документ от 1666 г., когато е имало 17 домакинства.

Селото е известно като единствен производител на вар по ръчен метод още от римско време.

Контакти: Кметство Долно Озирово, тел. 09525 2210

Читалище „Просвета–1946“ с. Долно Озирово – тел. 09525 2210, www.prosveta_1946.artbf.com

Как да стигнем: с кола: на 27 км от гр. Враца, 26 км от гр. Монтана, 9 км от гр. Вършец.

ПРИРОДНИ И КУЛТУРНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ

❖ **Античната крепост Калето**, която се намира на 2 км северозападно от селото в местността „Креща“. Римските завоеватели изградили каменни зидове, споени с хоросан. Крепостта е пазела долината на Огоста от североизток, за да бъде осигурен металодобивът. Обитавана е до късната Античност и ранното Средновековие. При изкопни работи за прокарване на водопровод са разкрити водопроводни керамични тръби, водещи от м. Извора до крепостта.

❖ **Опознавателен маршрут „Пътека на белоглавия лешояд“**. Маршрутът дава възможност на посетителите да се докоснат до тайнствения свят на лешоядите. Изграден е в района, където се извършва адаптация на белоглави лешояди с цел възстановяване на популацията им във Врачанския Балкан. Време за преминаване на маршрута в една посока: около 2 ч.

❖ Край селото се намира **палеонтологично находище** на фосилна фауна и флора със световна известност. Възрастта на съдържащите се в него фосили е отпреди около 2,25 млн. г. (късен плиоцен).

❖ **Църква „Свети Илия“** е изградена в периода 2007–2014 г.

DOLNO OZIROVO HISTORY

Dolno Ozirovo is an old settlement, which is evidenced by numerous archaeological finds from the area. In Cherkovishteto area a pot of Roman Republican silver denarii worn by Roman merchants who traded with the local Thracians (buying agricultural commodities, livestock, leather, etc.) was found. From Roman time is also the ancient fortress Gradishte (Kale), rising to the Kreshta height. A legend says that in the area called Kramovo Kale it was the mainstay of Bulgarian boyar Crum, who obeyed the Turks, but then he and his successors defended the population. On the north side of the fort between the villages of Dolno Ozirovo and Stoyanovo under the cliffs, there is a cave called Tatnya (from Slavic – “Thief”). There is also a Thracian ceramics found, made by hand in the first millennium BC Chr. It is assumed that cave and height were used by the Thracians as temporary shelters in times of danger, and when the Romans came as conquerors, they built a fortress of stone and mortared. The name of the village was mentioned in a Turkish document from 1666, when there were 17 households.

The village is known as the only manufacturer of lime manual method since Roman times.

Contacts: Mayoralty Dolno Ozirovo, Tel. +359 9525 2210

Cultural center /Chitalishte/ “Prosveta-1946”, Dolno Ozirovo village – tel. +359 9525 2210, www.prosveta_1946.artbf.com

How to get there: by car: 27 km. away from Vratsa, 26 km. away from Montana and 9 km. away from Varshets.

NATURAL AND CULTURAL SIGHTS

❖ **The ancient fortress Kaleto**, which is located 2 km northwest of the village in “Kreshta” locality. Roman conquerors built stone walls laid with mortar. The fortress guarded Ogosta valley northeast, in order to ensure the metals. It's been inhabited until late Antiquity and the early Middle Ages. In digging for laying of water pipes ceramic plumbing pipes were found, leading from Izvora area to the fortress.

❖ **Thematic route “Trail of the griffon vulture”** The route allows visitors to experience the mysterious world of vultures. It was built in the area where there is an adaptation of vultures in order to restore their population in Vratsa Balkan. Time for the route in one direction: about 2 hours

❖ **Paleontological habitat of fossil fauna and flora** with a worldwide reputation is located near the village. The age of the fossils contained in it is dated of about 2.25 million years ago (Late Pliocene)

❖ **“Saint Iliya” church** built in the period of 2007–2014.

КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР И ТРАДИЦИИ:

Събор на селото – 2 август (Илинден по стар стил) **читалище „Просвета 1946“** в с. Долно Озирово – група за стари градски песни и група за автентичен фолклор.

Рецепта за пълнена кокошка с орехи

Нарязва се лук. Орехите се счукат в хапанче. Добавят се червен пипер, чубрица на вкус. Размесваме всичко. Пълним кокошката и печем 2 часа.

ИНТЕРЕСНИ МЕСТА ЗА ПОСЕЩЕНИЕ В РАЙОНА:

❖ **Град Вършец** (12 км) – национален климатичен и балнеолечебен курорт. Градът е прекрасно място за почивка, спорт, климато- и балнеолечение, както и изходен пункт за туризъм. Минералните извори във Вършец и близките села Спанчевци и Бързия са силно лечебни (заболявания на сърдечно-съдовата система, на нервната система, опорно-двигателния апарат и др.).

❖ **Село Горна Бела речка.** Селото е известно с фестивала на спомените „Козе мляко“, който се провежда всяка година около 24 май и събира стотици гости от страната и чужбина. Организира се от Фондация за нова култура. Селото придоби популярност и с местните деликатеси от козе мляко – козя извара, козе сирене, кисело мляко, кашкавал.

Места за настаняване в района:

В гр. Вършец – спа хотели, санаториуми, къщи за гости

- Спа хотел „Ата“: www.ata-spa.bg,
- Хотел „Пре-Спа“: www.pre-spa.bg
- Хотел „Съни Гардън“ www.sunnygarden-spa.com
- Къща за гости „Свети Георги“: www.svgeorgi-varshec.hit.bg

За повече информация:

Туристически Информационен Център Вършец

бул. „Република“ №90А, тел. 09527 3156 0879 299 984, e-mail: tic_varshets@abv.bg

Снимки: Георги Стоянов, Красимир Лаковски, архив ДПП „Врачански Балкан“

CULTURE CALENDAR AND TRADITIONS:

Village day – 2nd of August (St. Iliya day – in an old style) **Chitalishte „Prosveta 1946”** in Dolno Ozirovo village – a group for old songs and authentic folklore.

Local recipe: Stuffed chicken with walnuts

Cut the onion and chop the nuts. Add salt, pepper and other spices. Mix everything. Bake it for 2.

INTERESTING PLACES TO VISIT IN THE REGION:

❖ **Town of Varshets** (12 km) – national climatic and spa resort. The city is a wonderful place for recreation, sport, the climatic and spa as well as a starting point for tourism. The mineral springs in nearby villages Spanchevtsi and Barzia, and Varshetz as well are highly medicinal (diseases of the cardiovascular system, the nervous system the musculoskeletal system, etc.)

❖ **Village of Gorna Bela Rechka.** The village is famous with the festival of memories "Goat milk" which is held every year around May 24 and meets hundreds of guests from the country and abroad Organized by New Culture Foundation The village gained popularity with local delicacies from goat's milk – goat curd goat cheese, yogurt, cheese.

Accommodation in the region:

In Varshets – spa hotels, sanatoria, guest houses

- Spa hotel „Ata”: www.ata-spa.bg
- Hotel „Pre-Spa”: www.pre-spa.bg
- Hotel „Sunny Garden”: www.sunnYGarden-spa.com
- Guest house „St. George”: www.svgeorgi-varshec.hit.bg

For more information:

Tourist Information Center Varshets

90A "Republica" blvd., Telephone: +359 9527 3156, +359 879 299 984; e-mail: tic_varshets@abv.bg

Photos: Georgi Stoyanov, Krasimir Lakovski, Vrachanski Balkan NP Administration

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Решения за
по-добър живот

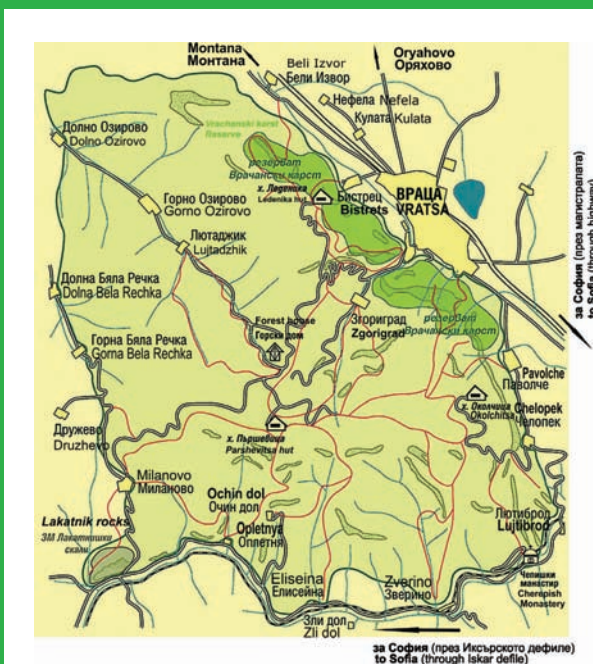

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

Дирекция на Природен парк „Врачански Балкан“
Природозащитен център „Натура“

тел. 092 66 58 49, e-mail: vratchanskybalkan@abv.bg
тел. 092 66 03 18, e-mail: naturacenter@abv.bg

Тази брошура е изработена по проект „Изпълнение на дейности за устройство и управление на Природен парк „Врачански Балкан“, договор N DIR-5113326-C-005, който се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007–2013 г.“, <http://ope.moew.government.bg/bg>

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund
Investing in your future

Opportunities for
better life

NATIONAL
STRATEGIC
REFERENCE FRAMEWORK
2007 – 2013

Administration of Natural park “Vrachanski Balkan”
Enviromental center “Natura”

tel. +359 92 66 58 49, e-mail: vratchanskybalkan@abv.bg
tel. +359 92 66 03 18, e-mail: naturacenter@abv.bg

This brochure has been created within the project “Implementation of activities for planning and management of the Natural park “Vrachanski Balkan” contract N DIR -5113326-C-005, financed from the European Regional Development Fund and the state budget of the Republic of Bulgaria under Operational Programme Environment, 2007–2013. <http://ope.moew.government.bg/bg>